

בין טהרן לשגב שלום

written by מאיר בן שבת | 15.10.2026

ראש ממשלת בריטניה, אנדי ברנהאם, האשים השבוע את "משמרות המהפכה" באיראן באחריות לתכנון ההתקפה שסוכלה נגד בסיס חיל האוויר הבריטי פיירפורד. הבסיס המלכותי שבדרום-מערב אנגליה, משמש בפועל כבסיס קדמי של חיל האוויר האמריקאי, בין השאר להפעלת מפציצים כבדים ולפעילות נגד איראן.

ע"פ דיווחי התקשורת, שירותי המודיעין גילו כי גורמים במשמרות המהפכה גייסו והפעילו תא מקומי של אזרחים בריטים, שתכנן להחדיר מטעני חבלה לכלי רכב שנגישים לבסיס ולתזמן את הפעלתם עם התקפת כטב"מים לעבר מתחמי המטוסים. בעקבות חשיפת האיומים בסוף ספטמבר, ארצות הברית פינתה בבהילות 12 מפציצים אסטרטגיים מסוג B-1 והגבירה את צעדי ההגנה. בימים שלאחר מכן נעצרו שבעה חשודים (שבינתיים שוחררו בערבות) בהם אזרח בעל אזרחות בריטית ואיראנית.

הרשויות הבריטיות הגדירו את התקרית כאירוע ביטחוני חמור, והיא אף הובילה לפינוי תושבים מכפר סמוך לבסיס. עם זאת, חלק מהפרטים עדיין לוטים בערפל.

"לא נסבול איומים כאלה על אדמתנו. נפעל בנחישות נגד השימוש שאיראן עושה ברשתות פשיעה, ונפעיל את מלוא הסמכויות העומדות לרשותנו כדי לפגוע ברשתות הללו ובמקורות המימון שלהן", הצהיר ראש ממשלת בריטניה. השגריר האיראני במדינה הוזמן לשיחת בירור ונזיפה ובזאת, לפי שעה, הסתיים האירוע הזה.

לאזרח הישראלי לא צריך להסביר למה אירוע כזה צריך לטלטל את המערכות בישראל. ואם חלילה אצל מי מהן עדיין לא נפל האסימון, באו אזהרותיו של השב"כ והיכו בחוזקה.

הדיווחים על מעצרים של חמשת הצעירים משגב שלום, שתכננו להקים גדוד צבאי ולקדם פעילות טרור בהשראת הגדודים ביהודה ושומרון, התקבלו באדישות יחסית. גם הנתונים על היקף המעצרים שביצע השב"כ בקרב האוכלוסייה הבדואית בחשד לעבירות ביטחוניות, נתפסו כחלק מהשגרה.

72 תושבים מהנגב והדרום ? זה מספר המעצרים שביצע השב"כ במהלך שנת 2026. כנגד 50 מהם כבר הוגשו כתבי אישום. נתונים אלה פורסמו בשבוע שעבר ככל הנראה בהמשך לפולמוס שעוררו הפרסומים על הדיווח שמסר דוד זיני בעניין זה לשרי הקבינט.

באפריל השנה, בדו"ח המי יודע כמה שנכתב על היבטי המשילות בנגב, התריע מבקר המדינה על הסכנות הנובעות מהקרבה היתרה של אוכלוסייה בדואית לבסיס חיל האוויר בנבטים.

בין היתר, כך צוין, חלה עלייה של ממש באירועי ירי בסמיכות לבסיס ואף בזליגה של ירי לשטחו (באחד המקרים כנף של מטוס נפגעה מירי). מבקר המדינה ציין כי תושבים בפזורה עדיין יכולים להגיע קרוב מאוד לבסיס, דבר המאפשר צפייה על הנעשה בו ועלול להביא לפגיעה בביטחון המידע הקשור לפעילותו. הוא הזכיר כי ביולי 2025 הוגש כתב אישום נגד תושבת הפזורה שעמדה בקשר עם גורמי מודיעין איראניים וביצעה עבורם משימות ביטחוניות שונות, גם במהלך במבצע "עם כלביא", כגון איסוף מודיעין על הבסיס וצילום המראות של מטוסי קרב. בנוסף לכל זאת, עמד המבקר על תופעה חמורה שלא נראתה בביקורות הקודמות: חדירת רחפנים לשטח הבסיס. את דבריו על כך הוא חתם בחמש מילים קצרות שעל רקע המציאות המתוארת אינן צריכות הבהרה: "עלולות להיות לכך השלכות אסטרטגיות".

אחד מכל חמישה

המענה לסכנה המיידית בדמות הגברת סידורי האבטחה וההגנה על מתקנים רגישים וריכוז מאמץ מצד גורמי המודיעין והאכיפה לאיתור וסיכול, הוא חיוני כדי להכשיל כוונות קונקרטיות, אך הוא לא מספק פתרון לאיום הרחב.

אחד מכל חמישה בדואים בדרום כיום, הוא בעל זיקה פלסטינית. כך צוין בדו"ח מבקר המדינה בהתבסס על הערכת השב"כ. זיקה זו נובעת בין היתר מתופעת הנישואים בין גברים בדואים מהנגב לנשים פלסטיניות, משהות בלתי חוקית של פלסטינים בי הנגב ומחולשת האכיפה והפיקוח. התופעה הזו מקיפה בין השאר עשרות אלפי בני נוער במגזר הבדואי.

מבקר המדינה התריע כי "היעדר זיקה ישראלית, בשילוב עם חולשת המשילות בנגב, מוביל להזדהות ומעורבות באירועי אלימות וטרור נגד מדינת ישראל, ועל פי גורמי הביטחון הוא מהווה איום אסטרטגי על מדינת ישראל".

לפני כ-20 שנה, הזדמן לי להשתתף בפגישת עבודה של ראש הממשלה המנוח אריאל שרון ז"ל, עם ראש השב"כ דאז, אבי דיכטר [?] מנהלי באותם הימים. הפגישה התקיימה ב"וילה" שבמחנה הקריה בתל אביב, והשתתף בה גם מי שכיהן כמזכיר הצבאי באותה עת [?] אלוף יואב גלנט.

דיכטר ואני הצגנו נתונים על היקף אישורי התושבות שישראל נותנת לפלסטינים, במסגרת הבקשות לאיחוד משפחות. ראש הממשלה המנוח נדהם לנוכח ממדי התופעה, דפק בחזקה על השולחן ופסק "אי אפשר להמשיך כך". הוא הורה לפעול יחד עם משרד הפנים והמערכת המשפטית כדי מצוא דרך לבלום את התופעה

"חוק האזרחות והכניסה לישראל", אשר תוקן כהוראת שעה בשנת 2003 ומוארך מאז בעקביות מדי שנה היה אמור להיות המענה לכך. הוא הגביל את האפשרות להעניק לפלסטינים מעמד של תושבות-קבע ורישיונות ישיבה בישראל, במקרים של נישואים עם פלסטינים.

האדן העיקרי שעליו הוא נשען היה הטיעון הביטחוני. נקל היה להצביע על מעורבותם הגבוהה בפעילות טרור של מקבלי התושבות או של ילדיהם ("אחמ"ש דור ב"), בהשוואה לאזרחי ישראל הערבים.

"זכויות אדם אינן מרשם להתאבדות לאומית"

התופעה בלטה מאוד בפיגועי התופת בתקופת האינתיפאדה השנייה, אך נמשכה גם בשנים שלאחריה עד לימים אלה. ה"אחמ"שים" מעורבים בטרור בשיעור גבוה לאין ערך משיעורם באוכלוסייה הערבית.

שופטי בג"ץ שדחו את העתירות נגד החוק קבעו כי במציאות השוררת בישראל, פגיעתו בזכויות חוקתיות היא מידתית. "זכויות אדם אינן מרשם להתאבדות לאומית" כתב השופט אשר גרוניס באחד מפסקי הדין שניתנו בעניין זה.

בג"ץ דחה את העתירות נגד התיקון להוראת השעה, על חודו של קול. ברק הוביל דעת מיעוט נרחבת שצידדה בביטול הוראת השעה. אלא שפסק הדין שניתן ודיונים בהמשך, פתחו את הפתח להגדלה משמעותית של מספר האישורים באמצעות ועדות חריגים למיניהם ומתוך תפיסה שמפחיתה את משקלו של הטיעון הביטחוני הכללי.

רבים מקרב אוכלוסיית האחמ"שים ממשיכים לשמור על קשר עם אזורי מוצאם בשטחי יו"ש או ברצועת עזה. החיים בישראל לא מחקו את זיקתם לאזורים הללו. הם קשובים למתרחש שם, מעורבים רגשית, מושפעים ולמרבה הצער גם משפיעים על סביבתם הנוכחית. הזמן שחולף לא מעמעם את הבעיה, הוא רק מחריף את חומרתה. הזיקה הדתית, הלאומית והגיאוגרפית לפלסטינים ביו"ש, רק מעצימה מאפיינים שמוכרים בקרב בני הדור השני והשלישי בחברות מהגרים. המוטיבציה הבסיסית וזמינות אמצעי הלחימה מצד אחד והנגישות לציבור הישראלי, לתשתיות ולמתקנים רגישים מהצד השני, מייצרים פיתויים והזדמנויות למימוש רעיונות מתחום הטרור, החבלה והריגול. בין אם ביוזמה מקומית ובין אם בהכוונת גורמים עוינים, מאיראן, מעזה, מיו"ש ומכל מקום אחר.

לפני הכל צריך לסגור את הברז

התמודדות יעילה עם אתגרי המשילות, הפשיעה והביטחון במגזר הבדואי מחייבת מאמץ לאומי מערכתי. עד שזה יקרה, כל אחד מגופי המערכת פועל בגזרת אחריותו בעיקר מול הסכנות המוחשיות והמיידיות.

ואולם, גם אם גורמי המערכת יגלו יעילות יוצאת דופן ויפליאו לעשות, הם לא יוכלו להדביק את קצב התפתחות התופעה, כל זמן שהברז שמאפשר את שטף אישורי התושבות פתוח, לא יהיה סיכוי למאמצים הנקודתיים.

אם יש עניין אחד, שבו חיונית התערבותו האישית של ראש הממשלה בקשר לתופעה זו, הוא

סגירת ברז האחמ"שים.

ה-7 באוקטובר הביא להתפכחות מערכות המדינה בתחומים רבים. בנושא הזה ? כך נדמה ?
עדיין לא חל השינוי המתחייב. הזמן פועל רק לרעתנו.

פורסם בבשבע, בתאריך 15 באוקטובר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.